

**Національна академія наук України
Головна астрономічна обсерваторія**

**ПРОТОКОЛ засідання Вченої ради ГАО
22.11.2018 р. № 16
м. Київ**

Учену раду ГАО НАН України в складі 26 чоловік затверджено Постановою Бюро Відділення фізики і астрономії НАН України від 4 липня 2017 р. (протокол № 5) зі змінами.

ПРИСУТНІ:

19 членів Ученої ради – акад. НАН України **Я.С. Яцків** (голова Вченої ради), к.ф.-м.н. **С.Г. Кравчук** (заступник голови Вченої ради), к.ф.-м.н. **Л.М.Свачій** (учений секретар Ученої ради), чл.-кор. НАН України **Н.Г. Щукіна**, чл.-кор. НАН України **Р.І. Костик**, чл.-кор. НАН України **Л.С. Пілюгін**, д.ф.-м.н. **Я.В.Павленко**, д.ф.-м.н. **Ю.І. Федоров**, д.ф.-м.н. **Ж.М. Длугач**, к.ф.-м.н. **П.П.Корсун**, к.ф.-м.н. **І.Б. Вавилова**, к.ф.-м.н. **А.А. Василенко**, к.ф.-м.н. **О.А.Велесь**, к.ф.-м.н. **П.Ф. Лазоренко**, к.ф.-м.н. **М.М. Медведський**, к.ф.-м.н. **Б.О. Шахов**, к.ф.-м.н. **С.М. Осіпов**, к.т.н. **І.І. Синявський**, **В.Л. Костюченко** (голова профспілки ГАО НАН України).

ПОРЯДОК ДЕННИЙ

1. Про виконання процедури оцінювання ГАО НАН України
(доповідає акад. НАН України *Я.С. Яцків*).
2. Про структуру ГАО НАН України на 2019 р.
(доповідає акад. НАН України *Я.С. Яцків*).
3. Про оновлення облікового складу Вченої ради ГАО НАН України.
4. Звіт щодо першого року виконання НДР «*Новітні методи та нові знання про будову матерії у Всесвіті: опрацювання та наповнення бази даних рентгенівських космічних місій. Етап 1*» (наук. кер.: *І.Б. Вавилова*; термін виконання: *2018-2022 рр.*), яка виконується в рамках Цільової комплексної програми НАН України з наукових космічних досліджень на 2018—2022 рр.
(доповідає к.ф.-м.н. *І.Б. Вавилова*).
5. Звіт щодо виконання НДР «*Аналіз ГНСС-спостережень станцій СКНЗУ з метою їх високоточної геодезичної прив'язки та включення до Європейської ГНСС-мережі EUREF Permanent Network*» (наук. кер.: *О.О. Хода*; термін виконання: *червень – грудень 2018 рр.*), яку виконано за договором про співробітництво між ГАО НАН України і Національним центром управління та випробувань космічних засобів (НЦУВКЗ)
(доповідає к.ф.-м.н. *О.О. Хода*).

6. Про зміну назви докторської дисертації к.ф.-м.н. І.Б. Вавилової (нова пропонується назва: *«Методи астроінформатики і моделювання даних у дослідженні великомасштабних структур Всесвіту»*).

(доповідає к.ф.-м.н. І.Б. Вавилова).

7. Різне:

а) Розгляд подання від ГАО НАН України інформації для підготовки інтерв'ю президента НАН України за підсумками діяльності Академії у 2018 р.

б) Розгляд запиту молодих учених ГАО НАН України для участі в конкурсі проектів ВЦП КНУ ім. Тараса Шевченка при НАН України.

в) Про деякі поточні справи ГАО НАН України.

1. СЛУХАЛИ: Про виконання процедури оцінювання ГАО НАН України.

Директор ГАО НАН України, голова Вченої ради Обсерваторії акад. НАН України **Я.С. Яцків:** Коротко скажу про все, що відбувається в науковій сфері України.

Прийнято новий Закон «Про наукову та науково-технічну діяльність», який не виконується.

Утворено нові керівні інституції, а саме Наукову раду на чолі з прем'єр-міністром В.Б. Гройсманом та Національний фонд досліджень, які дуже повільно розгортають свою діяльність.

НАН України в очікуванні святкування свого 100-річчя не вживає активних дій щодо реформування.

МОН України як центральний орган виконавчої влади в галузі науки прагне до більших повноважень, зокрема щодо розподілу бюджетного фінансування університетів, та як би обділити НАН України.

Мій погляд на всі ці процеси ви знаєте з виступів та публікацій у відкритій пресі та з електронного спілкування. Результатів це не дає або майже не дає.

Тепер про ГАО.

Я пам'ятаю, що говорив і що обіцяв на виборах директора ГАО у 2017 році. Деяке з того вже зроблено протягом 2018 року, деяке – в процесі виконання, зокрема збільшення позабюджетного фінансування, впорядкування господарського сектору, зокрема житлово-комунального господарства.

2019 рік не обіцяє нічого особливого в умовах обмеженого фінансування науки.

Як нам діяти? Це залежить від усіх нас. Крім того, у 2019 р. ГАО НАН України має пройти процедуру оцінювання ефективності її діяльності. Процедура досить «забюрократизована», але необхідна. Усім завідувачам відділів Обсерваторії були розіслані файли – нормативні документи щодо методики оцінювання ефективності діяльності наукових установ НАН України. Читайте цю методику. Оцінювання діяльності наукових установ НАН України відбувається за принципом «знизу доверху», тобто оцінювання проходить кожен окремий науковець (в. т.ч. і сумісники, і ті, що працюють на громадських засадах, і ті, котрі працюють за трудовими договорами), кожен відділ та установа загалом. Кожен науковець має скласти своє професійне резюме (CV), де потрібно подати інформацію за 12-ма пунктами, зокрема загальну кількість

друкованих праць, відомості про викладацьку діяльність, про керування бакалаврами, магістрами, аспірантами й докторантами, про важливі посади й обов'язки за межами ГАО НАН України. Як приклад, прочитаю своє професійне резюме.

Після цього акад. НАН України **Я.С. Яцків** прочитав своє професійне резюме.

Після виступу акад. НАН України **Я.С. Яцківа** присутні приступили до обговорення питання.

УХВАЛИЛИ:

Інформацію про заплановану на 2019 р. процедуру оцінювання ефективності діяльності ГАО НАН України взяти до відома. До кінця грудня 2018 р. кожному науковцю подати керівникам відділів персональну інформацію згідно з пунктами професійного резюме. Призначити заступника директора з наукової роботи д.ф.-м.н. Берцика П.П. відповідальним за проведення процедури оцінювання ефективності діяльності ГАО НАН України.

2. СЛУХАЛИ: Про структуру ГАО НАН України.

Директор ГАО НАН України, голова Вченої ради Обсерваторії акад. НАН України **Я.С. Яцків** нагадав присутнім поточну структуру ГАО НАН України. Доповідач наголосив, що д.ф.-м.н. П.П. Берцик тепер тимчасово виконує обов'язки завідувача відділу фізики зір і галактик. Акад. НАН України **Я.С. Яцків** відмітив, що наступного року може виникнути проблема з лабораторією швидкоплинних процесів у зірках, оскільки в лабораторії має бути не менше як 5 науковців.

Далі доповідач наголосив на тому, що до кінця поточного року зберігається чинна структура Обсерваторії, і запропонував усім керівникам відділів подати директорові ГАО НАН України переліки тих співробітників, яких вони планують внести до складу того чи іншого відділу у 2019 р.

Акад. НАН України **Я.С. Яцків**: Планую відділ фізики зір і галактик об'єднати з лабораторією швидкоплинних процесів у зірках (зав. лабораторії д.ф.-м.н. Б.Ю. Жилиєв). Прошу Бориса Юхимовича Жилиєва тимчасово очолити відділ фізики зір і галактик з 1 січня 2019 р.! Прошу керівників відділів запросити у відділ (хоча б на громадських засадах) тих колег, які провадять наукову роботу, але офіційно перебувають у науково-допоміжних відділах: О.А.Велесь, М.О. Соболенко, О.І. Шевченко, Л.К. Пакуляк та ін.!

Після виступу акад. НАН України **Я.С. Яцківа** присутні приступили до обговорення питання. Зокрема, завідувач лабораторії швидкоплинних процесів у зірках д.ф.-м.н. **Б.Ю. Жилиєв** розповів про дослідження, котрі провадять науковці названої лабораторії від часу її створення і дотепер. Доповідач відмітив, що кілька колишніх співробітників лабораторії тепер успішно працюють за кордоном. Далі **Б.Ю. Жилиєв** зазначив, що для ГАО НАН

України дуже важливо зберегти відділ фізики зір і галактик, і додав, що погодиться очолити відділ фізики зір і галактик Обсерваторії, якщо буде виконано кілька умов. Доповідач наголосив, що має намір відродити спектроскопію зір в ГАО НАН України за допомогою телескопа АЗТ-2.

УХВАЛИЛИ:

Усім керівникам відділів ГАО НАН України до 15 грудня 2018 р. надати дирекції ГАО НАН України переліки співробітників відповідних відділів (у т.ч. сумісників і допоміжних працівників, а також тих, які працюють на громадських засадах чи за трудовими угодами) станом на кінець 2018 р.

3. СЛУХАЛИ: Про оновлення облікового складу Вченої ради ГАО НАН України.

Голова Вченої ради ГАО НАН України акад. НАН України **Я.С. Яцків** проінформував, що до складу Вченої ради Обсерваторії наказом директора ввійде доктор фізико-математичних наук Жиляєв Борис Юхимович, і доручив вченому секретареві ГАО НАН України підготувати потрібні документи.

УХВАЛИЛИ:

Інформацію про оновлення облікового складу Вченої ради ГАО НАН України взяти до відома.

4. СЛУХАЛИ: Звіт щодо першого року виконання НДР *«Новітні методи та нові знання про будову матерії у Всесвіті: опрацювання та наповнення бази даних рентгенівських космічних місій. Етап 1»* (наук. кер.: І.Б. Вавилова; термін виконання: 2018-2022 рр.), яка виконується в рамках Цільової комплексної програми НАН України з наукових космічних досліджень на 2018—2022 рр.

Голова Вченої ради ГАО НАН України акад. НАН України **Я.С. Яцків** надав слово к.ф.-м.н. І.Б. Вавиловій.

І.Б. Вавилова докладно розповіла про перший рік виконання НДР *«Новітні методи та нові знання про будову матерії у Всесвіті: опрацювання та наповнення бази даних рентгенівських космічних місій»*, назвавши мету, відповідальних виконавців, результати першого етапу (2018 р.).

Після виступу **І.Б. Вавилова** докладно відповіла на запитання, що їй задали **Б.Ю. Жиляєв**, **І.В. Кулик**, **Я.В. Павленко** і чл.-кор. НАН України **Н.Г.Щукіна**.

В обговоренні виступу І.Б. Вавилової взяли участь: **Б.Ю. Жиляєв** і акад. НАН України **Я.С. Яцків**.

УХВАЛИЛИ: За результатами голосування («за» — 19; «проти» — 0, «утримались» — 0) затвердити звіт щодо першого року виконання НДР *«Новітні методи та нові знання про будову матерії у Всесвіті: опрацювання та наповнення бази даних рентгенівських космічних місій. Етап 1»* (наук. кер.: І.Б. Вавилова; термін виконання: 2018–2022 рр.), яка виконується в рамках Цільової комплексної програми НАН України з наукових космічних досліджень на 2018—2022 рр. Вважати, що перший етап названої науково-дослідної роботи є виконаним у повному обсязі і таким, що відповідає вимогам Технічного завдання.

5. СЛУХАЛИ: Звіт канд. фіз.-матем. наук О.О. Ходи щодо виконання науково-дослідної роботи *«Аналіз ГНСС-спостережень станцій СКНЗУ з метою їх високоточної геодезичної прив'язки та включення до Європейської ГНСС-мережі EUREF Permanent Network»* (державний реєстраційний номер: 0118U001406; шифр: Навігація-EPN; наук. керівник: канд. фіз.-матем. наук О.О. Хода; термін виконання: червень – грудень 2018 р.), яку виконано за договором про співробітництво між ГАО НАН України і Національним центром управління та випробувань космічних засобів (НЦУВКЗ).

Голова Вченої ради ГАО НАН України акад. НАН України **Я.С. Яцків** надав слово к.ф.-м.н. О.О. Ході.

О.О. Хода докладно розповів про науково-дослідну роботу *«Аналіз ГНСС-спостережень станцій СКНЗУ з метою їх високоточної геодезичної прив'язки та включення до Європейської ГНСС-мережі EUREF Permanent Network»* (державний реєстраційний номер: 0118U001406; шифр: Навігація-EPN; наук. керівник: канд. фіз.-матем. наук О.О. Хода; термін виконання: червень – грудень 2018 р.), яку виконано за договором про співробітництво між ГАО НАН України і Національним центром управління та випробувань космічних засобів (НЦУВКЗ), назвавши мету, відповідальних виконавців і результати виконання роботи.

Після виступу **О.О. Хода** відповів на запитання, що їх задали **Б.Ю.Жиляєв, І.Б. Вавилова** та **М.М. Медведський**.

В обговоренні виступу **О.О. Ходи** взяв участь акад. НАН України **Я.С.Яцків**.

УХВАЛИЛИ:

За результатами голосування членів Ученої ради ГАО НАН України (за – 19, проти – 0, утрималися – 0) затвердити звіт щодо виконання науково-дослідної роботи *«Аналіз ГНСС-спостережень станцій СКНЗУ з метою їх високоточної геодезичної прив'язки та включення до Європейської ГНСС-мережі EUREF Permanent Network»* (державний реєстраційний номер: 0118U001406; шифр: Навігація-EPN; наук. керівник: кандидат фізико-математичних наук О.О. Хода; термін виконання: червень – грудень 2018 р.).

Вважати, що названа науково-дослідна робота є виконаною в повному обсязі і такою, що відповідає вимогам її Технічного завдання.

6. СЛУХАЛИ: Про зміну назви докторської дисертації к.ф.-м.н. І.Б. Вавилової.

Голова Вченої ради ГАО НАН України акад. НАН України **Я.С. Яцків** надав слово к.ф.-м.н. І.Б. Вавиловій.

І.Б. Вавилова назвала підстави для зміни назви її дисертації на здобуття наукового ступеня доктора фізико-математичних наук і сформулювала нову назву роботи: *«Методи астроінформатики і моделювання даних у дослідженні великомасштабних структур Всесвіту»*.

Після виступу **І.Б. Вавилова** відповіла на запитання чл.-кор. НАН України **Л.С. Пілюгіна**.

В обговоренні питання взяв участь акад. НАН України **Я.С. Яцків**, котрий запропонував вилучити з назви слова *«і моделювання даних»*.

І.Б. Вавилова відповіла, що пропонує таку скорочену назву: *«Астроінформатика великомасштабних структур Всесвіту»*.

УХВАЛИЛИ: За результатами голосування («за» — 19; «проти» — 0, «утримались» — 0) затвердити назву дисертації **І.Б. Вавилової** на здобуття наукового ступеня доктора фізико-математичних наук: *«Астроінформатика великомасштабних структур Всесвіту»*.

7. а) СЛУХАЛИ: Розгляд подання від ГАО НАН України інформації для підготовки інтерв'ю президента НАН України за підсумками діяльності Академії у 2018 р.

Голова Вченої ради ГАО НАН України акад. НАН України **Я.С. Яцків:** Як і інші установи, ГАО недавно отримала лист від Президії з проханням надати інформацію про найважливіші результати за 2018 р. для підготовки інтерв'ю президента НАН України за підсумками діяльності Академії у поточному році. Я вдячний усім відділам: завідувачі підрозділів надали інформацію про свої найважливіші здобутки.

Далі акад. НАН України **Я.С. Яцків** прочитав інформацію, котру надали завідувачі відділів та доповнив її.

УХВАЛИЛИ: Для підготовки інтерв'ю президента НАН України за підсумками діяльності Академії у 2018 р. подати від ГАО НАН України інформацію, як наведено нижче.

Результати щодо фундаментальних досліджень.

Результати спостережень, які були проведені на космічному сонячному телескопі "ДИФОС-Ф", сконструйованому в ГАО НАН України, та на наземних телескопах, дали змогу підійти до вирішення найактуальнішої проблеми

сучасної геліофізики: пошуку ефективних джерел нагрівання хромосфери та корони Сонця. Показано, що енергії магнітних полів фотосфери цілком достатньо для підтримання енергетичного балансу хромосфери й корони Сонця.

Результати прикладних досліджень.

1. У 2018 р. ГАО НАН України в співробітництві з астрономічними установами університетів МОН України успішно протестували й впровадили високоточне програмно-математичне забезпечення CoLiTec для оперативного виявлення потенційно-небезпечних астероїдів Сонячної системи та спостережного супроводу штучних супутників Землі. Впровадження цього програмного забезпечення є важливим для завдань національної оборони та навколоразвідної астрономії.

2. Співробітники ГАО НАН України розробили автоматизований наземний комплекс дальньої оптично-цифрової розвідки (АНКОР), призначений для виявлення на великих відстанях нерухомих та рухомих об'єктів військового призначення, визначення їх координат, видачі цілеуказань до Центру збору інформації, тобто для забезпечення оборонних потреб країни. У 2018 р. науково-технічний проект АВТОМАТИЗОВАНИЙ НАЗЕМНИЙ КОМПЛЕКС ДАЛЬНОЇ ОПТИЧНО-ЦИФРОВОЇ РОЗВІДКИ (АНКОР) був успішно захищений з рекомендацією впровадження комплексу у виробництво на Державному підприємстві «Арсенал».

Підготовка вагомих експертних висновків, програмних і прогнозних матеріалів.

ГАО НАН України взяла активну участь у підготовці експертизи Загальнодержавної науково-технічної космічної програми України на 2018–2022 рр.

б) СЛУХАЛИ: Розгляд запиту колективу молодих учених ГАО НАН України для подання на конкурс проектів Відділення цільової підготовки КНУ ім. Тараса Шевченка при НАН України.

Голова Вченої ради ГАО НАН України акад. НАН України **Я.С. Яцків** надав слово к.ф.-м.н. А.А. Василенкові.

А.А. Василенко докладно розповів про запит на НДР *«Дослідження джерел рентгенівського і гамма-випромінювання та перспективи їх спостережень в проекті СТА»* (відомча тематика; науковий керівник: к.ф.-м.н. С.Г. Кравчук), пропонуваній для подання на конкурс проектів Відділення цільової підготовки КНУ ім. Тараса Шевченка при НАН України у рамках цільової програми «Науково-дослідні роботи спільних колективів науковців Національної академії наук України та Київського національного університету імені Тараса Шевченка на 2019–2020 рр.», напрям: Фізика і астрономія.

Після виступу **А.А. Василенко** відповів на запитання, що їх задали чл.-кор. НАН України **Л.С. Пілюгін**, **І.В. Кулик** і чл.-кор. НАН України **Р.І.Костик**.

УХВАЛИЛИ:

За результатами голосування («за» — 19; «проти» — 0, «утримались» — 0) рекомендувати запит колективу молодих учених ГАО НАН України для проведення науково-дослідної роботи *«Дослідження джерел рентгенівського і гамма-випромінювання та перспективи їх спостережень в проекті СТА»* (відомча тематика; науковий керівник: к.ф.-м.н. С.Г. Кравчук) для подання на конкурс проектів Відділення цільової підготовки КНУ ім. Тараса Шевченка при НАН України у рамках цільової програми «Науково-дослідні роботи спільних колективів науковців Національної академії наук України та Київського національного університету імені Тараса Шевченка на 2019–2020 рр.», напрям: Фізика і астрономія.

в) СЛУХАЛИ: Про деякі поточні справи ГАО НАН України.

Академік НАН України **Я.С. Яцків** коротко проінформував про деякі поточні справи ГАО НАН України, зокрема повідомив, що докторант Обсерваторії А.А. Елійв отримав Премію Президента України для молодих учених у 2018 р. за роботу *«Космічні войди великомасштабної структури Всесвіту: виокремлення, населення, активні ядра галактик та магнітні поля»*.

УХВАЛИЛИ:

Інформацію про деякі поточні справи ГАО НАН України взяти до відома.

Голова Вченої ради ГАО НАН України _____ акад. НАН України Я.С. Яцків,

учений секретар Ученої ради ГАО НАН України _____ Л.М. Свачій.